

3. Zinovchuk, V.V. (2010), "The economic nature of of pseudo cooperatives and danger their the spread in the agrarian sector Ukraine", *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu spozhyvchoi kooperatsii Ukrainy*, no. 3 (42), pp. 23–28.
4. Zorenko, O.V. (2006), "Stages of diversification of agricultural production", *Visnyk SNAU. Seriya „Finansy i kredyt”*, no. 1(20), pp. 293 – 297.
5. Andriichuk, V.H. (2007), *Kapitalizatsiia silskoho hospodarstva: stan ta ekonomichne rehuliuвання rozvytku* [Capitalization of Agriculture: state and economic regulation of development], monograph, TOV "Vydavnytstvo "Aspekt-Polihrاف", Nizhyn, Ukraine, 216 p.
6. Large, agricultural and effective, «*AhroBiznes-Kurier*», (2010), no. 19. – Rezhyim dostupu: <http://agrobiz.com.ua/publications/6-velyki-agrarni-ta-efektyvni>
7. Vitkovskiy O.S. (2009), "The effectiveness of the strategy of diversification of activities under unstable external environment", *Ekonomika ta derzhava*, no. 8, pp. 30-32.
8. Krasnikov, V.YA., Soloshenko, R.V., Dolgoplov, B.A., Parkhomenko, P.Ye. (2004), *Effektivnost diversifikatsii agropromyshlennogo proizvodstva* [effectiveness of the diversification of agroindustrial production], Izd-vo Kursk. gos. s.-kh. ak., Kursk, Russia, 151 p.

УДК 330.341.1:338.43.01:636.085

Тимчак В.С.,
аспірант*

Житомирський національний агроекологічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ЗМІСТУ КАТЕГОРІЇ «ІННОВАЦІЯ» У КОРМОВИРОБНИЦТВІ

Tymchak V.S.,
graduate student

Zhytomyr National Agroecological University

THE FEATURES OF THEORETICAL AND METHODOLOGICAL APPROACHES TO THE CONTENT OF THE CATEGORY "INNOVATION" IN FODDER PRODUCTION

Постановка проблеми. Формування інноваційної політики та ефективність використання інновацій стає вирішальним фактором забезпечення конкурентоспроможності та розвитку вітчизняних галузей аграрного сектору економіки. Для аграрних підприємств у реально існуючих умовах ринкової економіки поряд із рослинництвом, одним з головних орієнтирів виробництва та реалізація тваринницької продукції. Однак низька інноваційна активність, безсистемність впровадження нововведень, недосконалість економічного механізму управління інноваційними процесами, відсутність в аграрному виробництві висококваліфікованих інноваційних менеджерів із досвідом просування інновацій стримують розповсюдження інноваційної діяльності. Тому актуальним є питання дослідження та систематизації теоретико-методологічних підходів до змісту інновацій у такій життєво необхідній галузі сільського господарства як кормовиробництво.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливу роль в аграрному секторі економіки відіграє впровадження та використання новітніх технологій і досягнень науково-технічного прогресу, адже інновації є результатом розумової та практичної діяльності людини, засобом підвищення ефективності та адаптації аграрних підприємств до змін соціально-економічного середовища. Досліджувати як окремий самостійний елемент економіки їх почали лише в минулому столітті. Результати досліджень теоретичних та методологічних підходів до сутності інновацій, їх класифікації, проблеми інноваційної діяльності та інноваційного розвитку економіки відображені як у працях вітчизняних вчених: А. Асаула, О. Біловодської, В. Гейця, О. Дація, Б. Заблоцького, Т. Зінчук, Л. Нейкової, О. Лапка, С. Онишко, А. Пересади, С. Покропівного, П. Саблука, Ю. Морозова, Д. Черваньова, так і зарубіжних П. Друкера, Р. Нельсона, М. Мескона, Б. Санто, С. Уінтера, Р. Фостера, М. Хучека, Й. Шумпетера.

Отримані результати наукових досліджень таких вчених, як В. Андрійчук, І. Грабчук, С. Журавель, І. Кіцака, П. Храпійчук підтверджують ідею про інновацію як рушійну силу економічного розвитку галузі кормовиробництва та підкреслюють, що саме інновації є основою для проведення кардинальних економічних реформ.

*Науковий керівник: Зінчук Т.О. – д. е. н., професор

Аналіз результатів досліджень засвідчує про недостатнє вивчення поставленої проблеми, зокрема, вимагає уточнення поняття «інновації у кормовиробництві».

Постановка завдання. Метою статті є аналіз теоретичних підходів до визначення змісту інновація, їх узагальнення та класифікації. Основним завданням є дослідження підходів до категорії «інновації у кормовиробництві» та наведення авторського змісту поняття.

Об'єктом дослідження є процес інноваційної діяльності у галузі кормовиробництва.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методологічних і організаційно-практичних аспектів інновацій у кормовиробництві.

Виклад основного матеріалу дослідження. У загальному вигляді поняття «інновація» в перекладі з латинської мови (innovatio) означає відновлення, оновлення; з англійської мови (innovation) та німецької (Innovation) нововведення, новизна, інновація [1, с. 124].

Найвідоміші тлумачні словники «Collins Cobuild» та «Oxford University Press» визначають інновацію як нову ідею чи метод, що впроваджено для виготовлення будь-чого, який ґрунтується на нових ідеях та технологіях [2; 3].

Вперше термін «інновація» запровадив у 1912 р. австрійський економіст Й. Шумпетеру своїй праці «Теорія економічного розвитку», а також вжив словосполучення «нова комбінація», що означала нову якість засобів виробництва. Пізніше Й. Шумпетер замість терміну «нова комбінація» застосував термін «інновація» і трактував його як зміни з метою впровадження та використання нових видів споживчих товарів, нових виробничих і транспортних засобів, ринків і форм організацій [4, с. 52].

Однак не слід ототожнювати поняття «інновація» та «нововведення». Згідно з класичним визначенням, інновація це не просто нововведення, а нова функція виробництва, «нова комбінація» [5, с. 275]. Науковці вважають, що кожна інновація може бути нововведенням, однак не кожне нововведення буде інновацією. З цього погляду потрібно вказати на відмінність між поняттями «інновація», «нововведення», «новація» (новизна).

Американські вчені вважають, що нововведення - це сутність інноваційної діяльності; канадські дослідники дотримуються подібної точки зору з питання визначення нововведень і розглядають інновацію як трансформацію ідеї в новий або поліпшений продукт або робочий процес, що користується попитом на ринку; німецький вчений Ф. Хаберланд вважає, що нововведення охоплює науково-технічні, технологічні, економічні й організаційні зміни, які відбуваються в процесі відтворення. Її основними характеристиками, на думку Хаберленда, є якісна новизна виробів, способів виробництва і технологій у порівнянні з попередніми, темп реалізації, динаміка циклу нововведення, економічна новизна, ефективність, соціальні наслідки [6].

Найчіткіше розмежував поняття «нововведення» і «новація» П. Лелон: новація – це «новий продукт, метод, технологія», а нововведення – це «впровадження новації в економічний виробничий цикл» [7, с. 377]. За Р. Фостером нововведення – «це битва на ринку між новаторами чи атакуючими, – тими, хто намагається зробити гроші, змінюючи порядок речей, – і тими, хто обороняється, захищаючи свої нинішні доходи. Нововведення – це плід зусиль непересічної особистості, надбання ринку, що піддається повторенню» [8, с. 27]. Проте, на думку Б. Твісса, нововведення має пройти випробування ринком: «Нововведення – це пропозиція на ринку чогось нового, за що споживач готовий платити. Винахід стає нововведенням, якщо здобуває успіх на ринку. Нововведення – це застосування, тобто процес, у якому винахід чи ідея набувають економічного змісту» [9, с. 37].

Деякі автори (Г. Рігз, Р. Нельсон, І. Перлакі) дають коротке визначення інновацій, проте у них закладений дуже глибокий сенс. Наприклад, Г. Рігз та Р. Нельсон вважають, що інновація – це комерційне освоєння нової ідеї [10, 11], під якою розуміється не будь-яке нововведення, а таке, що одержує комерційну реалізацію, адже невідомо наскільки вигідною виявиться реалізація нововведення, проте якщо ідея і провалиться в ході практичної реалізації, її можна вважати інновацією. Словацький вчений І. Перлакі розуміє інновацію як «процес виникнення, розробки і реалізації нововведень» [12, с. 13].

Багато вчених сперечаються з приводу того в якій саме сфері реалізацію нововведень слід вважати інновацією. Так, на думку угорського економіста Б. Санто [13, с. 112], інновація – це такий техніко-економічний цикл, у якому використання результатів досліджень і розробок безпосередньо викликає технічні, економічні зміни, що впливають на діяльність цієї сфери. Інновацію як вид емпіричних досліджень розглядає П. Друкер, який пропонує інновацію розглядати як особливий засіб підприємств, за допомогою якого вони досліджують зміни, що мають місце в економіці та суспільстві, з метою використання їх у бізнесі чи в різних сферах обслуговування. Інновацію (новаторство) вважає не стільки технічним, скільки економічним або соціальним терміном [14].

Вітчизняні науковці (Б. Заблоцький, С. Онишко, А. Пересада) розглядають інновації у широкому сенсі. Так Заблоцький Б. Ф. вважає, що інновації - це реальні процеси створення нових знань, систем та заходів виробництва, технологій і впровадження їх у сферу економіки чи державного управління, товарообміну чи міжнародних зв'язків [15, с. 241]. А. С. Онишко та А. Пересада доповнюють дане визначення тим, що інновації є процесом доведення наукової ідеї або технічного винаходу до стадії

практичного використання, що приносить дохід, а також пов'язані з цим процесом техніко-економічні та інші зміни у соціальному середовищі [16,17].

Отже, інновація охоплює широкі аспекти: продуктивні сили та виробничі відносини, є основою нового продукту та послуги, удосконалення процесів діяльності агропромислових підприємств, яка виникає слідом за утворенням таких змін, як: використанням нової техніки, технологій; з появою нових ринків збуту; використанням нової сировини; наданням продукту нових властивостей.

У визначенні поняття «інновація», згідно з Керівництвом Фраскаті (документ прийнятий Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) в 1993 р. у м. Фраскаті (Італія)), інновація визначається як кінцевий результат інноваційної діяльності, втілений у вигляді нового чи удосконаленого продукту, впровадженого на ринку, нового чи удосконаленого технологічного процесу, що використовується в практичній діяльності, чи в новому підході до соціальних послуг. При визначенні поняття інновацій слід підкреслити необхідність практичної реалізації зміни, тобто зробити акцент на характері та призначенні такої зміни. Інновацією, в такому випадку, вважається впровадження в практику, здійснення та використання нововведення (ідеї, пропозиції, науково-дослідного рішення, моделі).

Новизна (новація) – це нова продукція (техніка), технологія, що можуть бути кінцевим результатом науково-технічної діяльності, реалізації ідеї, винаходу; метод, що змінює середовище [18, с. 121]. Інновацією в такому випадку буде кінцевий результат впровадження новизни з метою зміни об'єкта управління й отримання економічного, соціального, екологічного, науково-технічного чи іншого виду ефекту.

Таким чином, можна відмітити, що розробка новизни є тільки частиною інноваційної діяльності, її початком. Далі необхідно впровадити новизну в практику, трансформувати її в форму інновації й отримати позитивний ефект від здійснення інноваційної діяльності на агропромисловому підприємстві.

Наведемо кілька теоретико-методологічних підходів до класифікації інновацій, що подаються в сучасній літературі (табл.1).

Таблиця 1

Узагальнюючі теоретико-методологічні підходи до класифікації інновацій у науковій літературі

Автор	Класифікаційна ознака	Види інновацій
Ільдеменов С.В. та Мединський В.Г [5, с. 159]	за ступенем радикальності	- радикальні - ординарні - удосконалення
	за характером застосування	- технологічні - комплексні - ринкові
	за стимулом виникнення	- викликані розвитком науки і техніки - потребами виробництва - потребами ринку
	за роллю в процесі відтворення	- споживчі - інвестиційні
	за адресатом	- для виробника чи споживача - для суспільства в цілому - для локального ринку
Лапко О. [18, с. 125]	за типом	- продуктові - технологічні - організаційно-управлінські - інфраструктурні
	за інноваційною функцією та ступенем новизни	- базові - покращуючі - псевдоінновації
	за значенням наслідків та охопленням частки ринку	- локальні - регіональні (галузеві) - державного значення - міжнародного значення
Пригожин А. [19, с. 15-17]	за поширеністю	- одиничні - дифузні
	за місцем у виробничому циклі	- сировинні - забезпечуючі (зв'язуючі) - продуктові
	за охопленням	- локальні - системні - стратегічні
	за інноваційним потенціалом і ступенем новизни	- радикальні - комбінаторні - вдосконалюючі

Джерело: узагальнено автором

Отже, використання запропонованої класифікації інновацій деякими вченими дозволяє розглядати інновації з точки зору системного підходу, повніше та об'єктивніше визначати сферу їх виникнення і впливу, виявляти неоднорідність інновацій та підбирати методи їх прогнозування, а з часом і управляти ними.

При класифікації інновацій необхідно дотримуватись певних принципів:

- а) комплексності набору класифікаційних ознак, що враховуються (для аналізу і кодування);
- б) можливості кількісного (якісного) визначення ознаки;
- в) наукової новизни та практичної цінності ознаки класифікації, що пропонується [20].

Формування інноваційної системи в аграрному секторі відбувається за дуже несприятливих умов (недостатнє забезпечення матеріально-технічними ресурсами, обмеженість інформаційних ресурсів, втрата висококваліфікованих працівників тощо). Більшість вітчизняних агропідприємств неспроможні виготовляти високоякісну й конкурентоспроможну продукцію, що є наслідком таких негативних явищ, як: зношення основних засобів виробництва, диспаритет цін на продукцію, постійне зростання цін на паливо-мастильні матеріали, недосконала кредитно-фінансова система та ін.

За даними Організації об'єднаних Націй (ООН), щорічно 1,3 млрд. тонн продовольчих відходів засмічують навколишнє середовище. В цілому у світі 54 % продовольчих відходів викидається на стадії виробництва, збору урожаю та зберігання продукції, а 46 % утворюється під час переробки, збуту та споживання [21].

З метою забезпечення мінімального економічного впливу на природні ресурси, переробка та утилізація харчових відходів як трудомісткий процес вимагає впровадження інноваційних технологій, застосування спеціального подрібнюючого обладнання та дотримання відповідних етапів їх знищення (сортування, відбору, просушки, подрібнення тощо) [22, с. 105]. В Україні утворюється щорічно 95-115 кг відходів на душу населення [21]. Значна частина є відходами переробки рослинної сировини на харчові продукти, які є побічними продуктами після олійноекстракційного, бурякоцукрового, бродильного та борошномельного виробництва. Відходи цих виробництв при застосуванні певних технологічних інновацій можуть служити добрим кормом для тварин.

Основна маса відходів та побічних продуктів харчової промисловості – близько 70% – використовується безпосередньо на кормові цілі в тваринництві, близько 20% направляється на виробництво продуктів харчування та технічної продукції, решта використовується як добриво та паливо. Відходи харчових підприємств об'ємні, містять багато вологи, малотранспортабельні і не можуть довго зберігатися.

У відходи виробництва картопляного крохмалю переходить біля 40,0 % сухих речовин картоплі. Якщо використання картопляної мезги на кормові цілі можна вважати задовільними, то клітинний сік і сокові води поки ще не знаходять застосування і забруднюють атмосферу. Інноваційною є технологія переробки клітинного соку на кормові дріжджі [23, с. 5].

Відходами хлібопекарського та макаронного виробництва є пил і крихта. Середній їх вихід становить 0,15 % до маси переробленої сировини – борошна. Ці відходи в основному реалізуються на корми тваринам. Новим є технологічне рішення отримання кислотного декстрину з мірошницького пилу, витрясок і борошняного змету [24, с. 8].

Основними відходами плодоовочевої промисловості при виробництві консервів і соків є вижимки томатів, яблук, томатний м'якуш, вижимки моркви і буряка, відходи очищення різних плодів і овочів. В асортименті фруктової сировини біля 70,0 % припадає на яблука, вижимки яких складають до 35,0-40,0 %. Яблучні вижимки можуть застосовуватися як добавка при виробництві пюре, отриманні оцту, спирту, пектинових препаратів. Сушіння у завислому шарі з попередньою грануляцією відходів є інноваційним напрямком утилізації рослинних відходів із подальшим їх використанням як сировини для комбікормів, мікробіологічної, фармацевтичної та інших галузей [25, с. 3].

Впроваджуються технології одержання фруктово-глюкозних порошоків з фруктових шротів, які утворюються в процесі виробництва соків та екстрактів. Ця цінна сировина, яка містить багато білка, цукру, вітамінів, в основному йде на корм тваринам [26, с. 5].

З усіх галузей харчової промисловості найбільшу масу відходів отримують в цукровому виробництві. Відходами цукрової промисловості при переробці буряка є жом, меляса, фекалії, рафінадна патока. Тільки відходи жому становлять 83,0 % до маси переробленого буряка (65-70 млн. т в рік). Жом є цінним кормовим продуктом, але в кислому вигляді він втрачає 50,0 % сухих речовин. Сушці підлягає лише 10,0-12,0 %. Збільшення питомої ваги сушеного жому дозволяє економити велику кількість грубих кормів і зерна [25, с. 5].

Важлива утилізація бурякового жому – найбільшого за обсягом відходу харчової промисловості. Жом має багато амінокислот та азотистих речовин. У свіжому вигляді худобі згодуються 84 %, сушеному – 16 %. Така структура споживання призводить до великих втрат (при зберіганні жом втрачає до 50 % цінних речовин), 20-25 % корисних речовин втрачається при транспортуванні. Найбільш раціональним способом зберігання жому з найменшими втратами цінних речовин є його сушіння. Для налагодження випуску сухого жому треба здійснити перехід на комбінування цукрового виробництва з жомосушильним [26, с.8]. Наприклад, за кордоном активно ведуться розробки по

комплексному використанню сировини і безвідходній переробці утворених вторинних ресурсів із застосуванням мікробіологічної біотрансформації сировини, головним чином у напрямку збагачення його білком, що синтезуються бактеріями, дріжджами або грибами з метою отримання кормів, кормових і харчових добавок.

В Україні розпочато випуск новітнього обладнання на заводі Техно-Т (м. Ніжин Чернігівської обл.), що працює на пару і призначене для осушування до вологості 8-10 % сирих: мезги, післяспиртової барди, пивної дробини, жому, висівок, тертих овочів, мелених і немелених зерен та інших продуктів з вмістом вологи не більше 65 %. Продуктивність по готовій продукції становить від 70 до 690 кг/год [27, с. 1].

Розвиток інновацій є одним із ключових факторів, які визначають підвищення ефективності кормовиробництва. За свідченням вітчизняних учених-аграріїв Грабчук І.Ф., Павловської Л.Д., термін «інновація» у кормовиробництві розглядається як процес створення нових чи покращених видів кормових культур і сумішок, технологій виробництва, заготівлі та зберігання кормів, нових форм організації виробництва та управління галуззю кормовиробництва [28, с. 183].

Пріоритетними напрямками активізації інноваційної діяльності у кормовиробництві сільськогосподарських підприємств, які сприятимуть підвищенню ефективності галузі є дослідження кон'юнктури ринку кормів і ресурсів; здійснення комплексного аналізу витрат на виробництво кормів; прогнозування обсягів виробництва і продажу кормів; оцінювання ефективності інноваційного проекту у кормовиробництві; аналіз ризиків; визначення методів їх мінімізації та страхування [29, с. 78].

Особливостями теоретико-методологічних підходів до змісту інновацій у кормовиробництві є розробка та впровадження інноваційних технологій, які б забезпечували ефективну виробничо-фінансову діяльність аграрних підприємств. Підвищували якість кормів та впроваджували новітні технології у виробництво кормів з відходів рослинного походження для ефективного використання у кормовиробництві, що вплине на собівартість продукції та ефективність галузі тваринництва та дозволить змінити інертний та регресійний її розвиток.

Висновки з даного дослідження. Інновації у кормовиробництві – не тільки нові, нереалізовані раніше науково-технічні знання, рішення, але й сукупність і послідовність методів; процес створення нових чи покращених існуючих видів кормових культур; спосіб виробництва, зберігання та використання кормів; обробки або переробки чи інших процесів, робіт і операцій, які змінюють стан сировини та забезпечують позитивний ефект від їх застосування.

Значення інновацій в аграрному секторі можна охарактеризувати як життєву необхідність для розвитку підприємств, забезпечення його конкурентоздатності в довгостроковому періоді. Адже без здійснення інноваційної діяльності агропромислові підприємства перестануть вносити корективи у продукцію кормовиробництва, технологію використання та зберігання кормів, тобто перестануть враховувати реалії ринкових потреб, що постійно змінюються, а отже, перестануть розвиватися відповідно до зовнішнього середовища, яке змінюється, а значить перестануть бути ефективними та втратять свою ринкову позицію.

Подальші дослідження включатимуть аналіз та розробку інновацій у кормовиробництві, що дозволить виявити найкращі теоретичні напрацювання та розроблення рекомендацій щодо їхнього застосування на практиці.

Література

1. Ніронович Н.І. Теоретичні аспекти інновацій / Н.І. Ніронович // Вісник Державного університету "Львівська політехніка", 2001. – № 391. – С. 386–389.
2. Collins Cobuild English Language dictionary. – London, 1987. – 1703 p.
3. Oxford University Press. – Oxford, 1989. – 1579 p.
4. Шумпетер Й.А. Теория экономического развития / Й.А. Шумпетер; пер. с англ. под ред. В.С. Автономова. – М. : Прогресс, 1992. – 118 с.
5. Медынский В. Г. Реинжиниринг инновационного предпринимательства : учеб. пособие для студ. вузов / В.Г. Медынский, С.В. Ильдеменов. – М. : ЮНИТИ, 1999. – 414 с.
6. Haberland F. Die Wirtschaft / F. Haberland. – Berlin, 1980. – № 10. – 21 p.
7. Лелон П. Развитие науки и планирования научных исследований / П. Лелон – М. : Наука, 1968. – 389 с.
8. Фостер Р. Обновление производства: атакующие выигрывают / Р. Фостер; пер. с англ. под ред. В.И. Данилова-Данильяна. – М. : Прогресс, 1987. – 272 с.
9. Твисс Б. Управление научно-техническими нововведениями / Б. Твисс ; пер. с англ. под ред. И.И. Елисеевой. – М. : Экономика, 1989. – 217 с.
10. Riggs H.E. Managing high technology companies Belmont / H.E. Riggs. – New York, 1983. – 333 p.
11. Нельсон Р. Эволюционная теория экономических изменений / Р. Нельсон, С. Уинтер. – М. : Финстатинформ, 2000. – 418 с.
12. Перлаки И. Нововведения в организациях / И. Перлаки; пер. со словац. под ред. М. И. Лапина. – М. : Экономика, 1991. – 144 с.
13. Санто Б. Инновация как средство экономического развития / Б. Санто. – М. : Прогресс, 1990. – 291 с.
14. Друкер П. Як забезпечити успіх у бізнесі: новаторство і підприємництво / П. Друкер; пер. з англ. под ред. В.С. Гуля. – К. : Україна, 1994. – 319 с.

15. Заблоцький Б.Ф. Економіка й організація інноваційної діяльності : навч. посіб. / Б. Ф. Заблоцький. – Львів : Новий Світ – 2000, 2007. – 456 с.
16. Онишко С.В. Механізм фінансового забезпечення інноваційного розвитку економіки України: дис. д-ра екон. наук: 08.04.01 / Онишко Світлана Василівна; НАН України, Ін-т екон. прогнозування. – К., 2004. – 448 с.
17. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом / А.А. Пересада. – К.: Лібра, 2002. – 472 с.
18. Лапко О. Інноваційна діяльність в системі державного регулювання : монографія / О. Лапко. – К.: Ін-т економ. прогноз. НАН України, 1999. – 254 с.
19. Пригожин А.И. Нововведения: стимулы и препятствия (социальные проблемы инноватики) / А.И. Пригожин. – М.: Политиздат, 1989. – 270 с.
20. Морозов Ю.П. Инновационный менеджмент : учеб. пособие для вузов / Ю.П. Морозов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. – 446 с.
21. Продовольственные отходы угрожают климату, водным, земельным ресурсам и биоразнообразию [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.fao.org/news/story/ru/item/196451/icode/>
22. Зінчук Т.О. Економічні наслідки впливу продовольчих органічних відходів на природні ресурси світу/ Зінчук Т.О. // Органічне виробництво і продовольча безпека: матеріали II Міжн. наук.-практ. конф. – Житомир : Вид-во "Полісся", 2014. – С. 57–59.
23. Антонюк П.О. Аналіз стану та шляхів інтенсифікації інновацій в харчовій промисловості [Електронний ресурс] / П.О. Антонюк, О.П. Антонюк. – Режим доступу: www.rusnauka.com/DNI_2006/Economics/3_antonjuk.doc.htm
24. Мілева М.Д. Інвестиційно-інноваційна спрямованість як основна складова стратегічного розвитку харчових підприємств України [Електронний ресурс] / М.Д. Мілева. – Режим доступу: http://www.confcontact.com/2008febr/5_mileva.php
25. Санду І.С. Развитие инновационной деятельности в отраслях пищевой промышленности [Электронный ресурс] / И.С. Санду, Л.П. Тарасова. – Режим доступа: www.vivanauka.ru/itogi6.htm.
26. Слинков Д. Диета для компании: подводные камни инноваций в пищевой промышленности [Электронный ресурс] / Д. Слинков. – Режим доступа: www.shepraconsulting.ru/statii/24.htm
27. Техно-Т [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://xne1aaurct.xn-j1amh/page>.
28. Павловська Л.Д. Інноваційна складова зростання ефективності кормовиробництва [Електронний ресурс] / Л.Д. Павловська, М.П. Дідківський, І.Ф. Грабчук // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2013. – № 4. – С. 182–188. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/znptdau_2013_4_38.pdf
29. Грабчук І.Ф. Тенденції становлення і розвитку ринку кормів / І.Ф. Грабчук // Наук.-теорет. зб. "Вісник ЖНАЕУ". – Житомир : Вид-во ЖНАЕУ, 2009. – Вип. № 2 (25), т. 2. – С. 77–84.

References

1. Nironovych, N.I. (2001), "Theoretical aspects of innovation", *Visnyk Derzhavnoho universytetu "Lvivska politekhnika"*, no. 391, pp. 386–389.
2. Collins Cobuild English Language dictionary (1987), London, 1703 p.
3. Oxford University Press (1989), Oxford, 1579 p.
4. Shumpeter, Y.A. (1992), *Teoriya ekonomicheskogo razvitiya* [The theory of economic development], Translated by V.S. Avtonomova, Progress, Moscow, Russia, 118 p.
5. Medynskiy, V.G. (1999), *Reinzhiniring innovatsionnogo predprinimatelstva* [Re-engineering of innovative entrepreneurship], textbook, YuNITI, Moscow, Russia, 414 p.
6. Haberland, F. (1980), *Die Wirtschaft*, Berlin, no. 10, p. 21.
7. Lelon, P. (1968), *Razvitie nauki i planirovaniya nauchnykh issledovaniy* [The development of science and research planning], Nauka, Moscow, Russia, 389 p.
8. Foster, R. (1987), *Obnovlenie proizvodstva: atakuyushchie vyigrывayut* [Update production: attackers win], Translated by V.I. Danilova-Danilyana, Progress, Moscow, Russia, 272 p.
9. Tvis, B. (1989), *Upravlenie nauchno-tekhnicheskimi novovvedeniyami* [The management of scientific and technical innovations], Translated by I.I. Elisevov, Ekonomika, Moscow, Russia, 217 p.
10. Riggs, H.E. (1983), *Managing high technology companies* Belmont, NewYork, 333 p.
11. Nelson, R. and Uinter, S. (2000), *Evolutsionnaya teoriya ekonomicheskikh izmeneniy* [An evolutionary theory of economic change], Finstatinform, Moscow, Russia, 418 p.
12. Perlaki, I. (1991), *Novovvedeniya v organizatsiyakh* [Innovations in organizations], Translated by M. I. Lapina, Ekonomika, Moscow, Russia, 144 p.
13. Santo, B. (1990), *Innovatsiya kak sredstvo ekonomicheskogo razvitiya* [Innovation as a tool for economic development], Progres, Moscow, Russia, 291 p.
14. Druker, P. (1994), *Yak zabezpechyty uspih u biznesi: novatorstvo i pidpriemnystvo* [How to ensure success in business: innovation and entrepreneurship], Translated by V.S. Hulia, Kyiv, Ukraine, 319 p.
15. Zablotskiy, B.F. (2007), *Ekonomika i orhanizatsiia innovatsiinoi diialnosti* [Economy and organization of innovative activity], tutorial, Novyi Svit-2000, Lviv, Ukraine, 456 p.
16. Onyshko, S.V. (2004), "The mechanism of financial support for innovative development of economy of Ukraine", thesis of Dr.Sc. (Econ.), 08.04.01, The Institute for Economics and Forecasting of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine, 448 p.
17. Peresada, A.A. (2002), *Upravlinnia investytsiynym protsesom* [Management of the investment process], Libra, Kyiv, Ukraine, 472 p.

18. Lapko, O. (1999), *Innovatsiina diialnist v systemi derzhavnoho rehuliuвання* [Innovation in the system of state regulation], monograph, The Institute for Economics and Forecasting of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine, 254 p.
19. Prigozhin, A.I. (1989), *Novovvedeniya: stimuly i prepyatstviya (sotsialnye problemy innovatiki)* [Innovation: incentives and obstacles (social problems of innovation)], Politizdat, Moscow, Russia, 270 p.
20. Morozov, Yu.P. (2001), *Innovatsionnyy menedzhment* [Innovation management], textbook, YuNITI-DANA, Moscow, Russia, 446 p.
21. "Food waste threaten the climate, water, land resources and biodiversity", available at: <http://www.fao.org/news/story/ru/item/196451/icode/> (access date September 11, 2013).
22. Zinchuk, T.O. (2014), "Economic impact of organic food waste on the world's natural resources", *Orhanichne vyrobnytstvo i prodovolcha bezpeka: [Organic production and food security]*, *Materialy II Mizhn. nauk.-prakt. konf.*, [Proceedings of the II International scientific-practical conference], Vyd-vo "Polissia", Zhytomyr, Ukraine, pp. 57–59.
23. Antoniuk, P.O. (2006), "The analysis of the condition and ways of intensification of innovation in the food industry", available at: www.rusnauka.com/DNI_2006/Economics/3_antonjuk.doc.htm (access date November 05, 2014).
24. Milieva, M.D. (2008), "Investment and innovation orientation as the main component of the strategic development of food enterprises of Ukraine", available at: http://www.confcontact.com/2008febr/5_mileva.php (access date November 01, 2014).
25. Sandu, I.S. and Tarasova, L.P., "The development of innovation in the food industry", available at: www.vivanauka.ru/itogi6.htm (access date October 09, 2014).
26. Slinkov, D., "Diet for the company: the pitfalls of innovation in the food industry", available at: www.shepraconsulting.ru/statii/24.htm (access date October 25, 2014).
27. "Techno-T", available at: <http://xne1aaupct.xn-j1amh/page> (access date October 28, 2014).
28. Pavlovska, L.D., Didkivskiy, M.P. and Hrabchuk, I.F. (2013), "Innovation growth efficiency of fodder production", available at: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/znptdau_2013_4_38.pdf (access date October 11, 2014).
29. Hrabchuk, I.F. (2009), "Trends in the formation and development of market feed", *Visnyk ZNAEY*, no. 2 (25), Vol. 2, pp. 77–84.

УДК 338.433 :332.154

Прудніков Ю.В.,
здобувач* кафедри економічної теорії та інтелектуальної власності
Житомирського національного агроекологічного університету

ЛОКАЛЬНІ РИНКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Prudnikov Yu.V.,
candidate for a degree of the department
of economic theory and intellectual property
Zhytomyr National Agroecological University

LOCAL MARKETS FOR AGRICULTURAL PRODUCTS

Постановка проблеми. Національне господарство як економічну систему формує мережа галузевих ринків, кожен з яких виконує свою роль у процесі суспільного відтворення. Самі по собі галузеві ринки є відкритими взаємозалежними підсистемами, що взаємодіють між собою, формуючі міжгалузеві пропорції національного виробництва. Водночас їх ринковий простір не є однорідним та неперервним, а складається з мережі відносно відокремлених локальних ринків.

Саме на локальних ринках у формі конкретних, а не абстрактних операцій обміну, реалізується одна з фаз відтворення. Від того, наскільки ефективно локальні ринки виконують свою функцію, залежить рівень задоволення потреб споживачів, а також спроможність виробництва створювати з наявних ресурсів продукцію, в якій дійсно є потреба. Вивчення тенденцій і закономірностей функціонування локальних ринків як ареалів реальних угод виявляє пропорції розподілу доданої вартості між різними ланками процесу суспільного відтворення, тому перетворюється на важливе завдання, вирішення якого сприятиме розробці ефективної аграрної політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові публікації, переважно у вигляді дисертацій, фахових статей, рідше – монографій чи підручників, в яких розглядаються локальні ринки, можна умовно поділити на три групи. Значна увага локальним ринкам приділяється фахівцями у галузі маркетингу та конкуренції, такими як В. Анарін, М. Акулич, І. Дубровін, Л. Матвейчук, М. Портер, Т. Репич. Важливий внесок у висвітлення сутності локальних ринків здійснили фахівці з регіональної економіки та економіки міст: Є. Абрамова, В. Беляєв, С. Булига, В. Бутов, А. Гранберг, Є. Коваленко,

* Науковий керівник: Ходаківський Є.І. – д.е.н., професор